



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 447/2024-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a sudcov Ladislava Duditřa (sudca spravodajca) a Rastislava Kařřáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■, zastúpeného URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B5-2CbZm/19/2018 takto

rozhodol:

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B5-2CbZm/19/2018 v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 366/2020-49. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadost'učinenia vo výške 5 000 eur a náhrady trov konania. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 447/2024-19 z 10. septembra 2024 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobca 6. augusta 2013 podal na Okresnom súde Bratislava V návrh na zaplatenie zmenkovej pohľadávky (16 347,47 eur s príslušenstvom) s návrhom na vydanie zmenkového platobného rozkazu. Sťažovateľ v napadnutom konaní

vystupuje ako žalovaný vo 4. rade. Ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 366/2020-49 z 13. októbra 2020 konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote, prikázal konať okresnému súdu, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume 1 000 eur a náhradu trov konania. Nález ústavného súdu nadobudol právoplatnosť 2. novembra 2020.

3. Po vydaní nálezu okresný súd rozsudkom č. k. 2CbZm/19/2018-547 z 2. mája 2022 vo vzťahu k žalovanému vo 4. rade (sťažovateľovi) ponechal zmenkový platobný rozkaz v platnosti a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 4CoZm/1/2023-676 z 15. júna 2023 rozsudok okresného súdu v napadnutej časti potvrdil. Zároveň odmietol návrhy sťažovateľa na prerušenie odvolacieho konania a žalobcovi priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

4. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie 28. septembra 2023. Mestský súd, na ktorom je v súčasnosti vedené napadnuté konanie, ku dňu podania ústavnej sťažnosti nepredložil spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o dovolaní ani nerozhodol o výške trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru zbytočnými prietahmi mestského súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 366/2020-49, teda od 2. novembra 2020. Napadnuté konanie nie je ani po 11 rokoch od podania žaloby právoplatne skončené, pričom od právoplatnosti nálezu ústavného súdu ku dňu podania ústavnej sťažnosti uplynuli už 3 roky a 10 mesiacov.

6. Napriek vydanému nálezu jeho právna neistota naďalej pretrváva, pričom okresný súd (v súčasnosti mestský súd) spôsobil zbytočné prietahy v rozhodnom období nečinnosťou, ako aj svojou neefektívnou činnosťou. Sťažovateľ zdôrazňuje, že mestský súd dosiaľ ani len nevydal uznesenie o výške trov konania, pričom od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku krajského súdu do dňa podania ústavnej sťažnosti uplynul už 1 rok a 1 mesiac. Zákonodarca na vydanie rozhodnutia o výške náhrady trov konania ustanovil lehotu 60 dní od právoplatnosti rozhodnutia, pričom postup mestského súdu je v priamom rozpore s čl. 17 a § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

7. Sťažovateľ zároveň dal ústavnému súdu do pozornosti, že mestský súd od podania dovolania 28. septembra 2023 do dňa podania ústavnej sťažnosti, teda po dobu 11 mesiacov, nepredložil spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní. Súd prvého stupňa pritom v súvislosti s dovolaním vykonáva len úkony administratívneho charakteru, ktoré objektívne nemôžu vykazovať atribúty faktickej alebo právnej náročnosti.

8. V súvislosti s posudzovaním právnej a faktickej zložitosti veci, ako aj posudzovaním svojho správania sťažovateľ poukázal na závery ústavného súdu uvedené vo vydanom náleze. Zbytočné prietahy boli v rozhodnom období spôsobené výlučne postupom mestského súdu. Právoplatné skončenie napadnutého konania má pre sťažovateľa existenčný význam, keďže v prípade prehry

v sporoch, ktoré sa proti sťažovateľovi vedú, bude s vysokou pravdepodobnosťou nútený vyhlásiť osobný bankrot.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

9. Na výzvu ústavného súdu písomne reagovala predsedníčka mestského súdu, ktorá zrekapitulovala stav napadnutého konania v rozhodnom období, pričom v podstatnom uviedla, že proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie 28. septembra 2023. Mestský súd vykonávajúci úkony súdu prvej inštancie spojené s prípravou dovolacieho konania (§ 436 CSP) výzvou zo 4. októbra 2023 sťažovateľa vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie. Na výzvu sťažovateľ reagoval tak, že 26. októbra 2023 podal návrh na oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie, ktorý doplnil podaním z 2. novembra 2023. O návrhu sťažovateľa rozhodol vyšší súdny úradník uznesením z 1. decembra 2023. Proti uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej bolo rozhodnuté uznesením zo 4. júla 2024. Sťažovateľ podal opätovne návrh na oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie a zároveň 5. augusta 2024 zaplatil súdny poplatok za dovolanie. Predmetný spor je teda v štádiu vykonávania úkonov súdu prvej inštancie v rámci prípravy dovolacieho konania. Podľa názoru predsedníčky mestského súdu sú procesné úkony vykonávané priebežne podľa možností príslušného oddelenia a počtu spisov v ňom. Vzhľadom na stav v príslušnom oddelení nie je objektívne možné vybavovať veci bez zbytočných prieťahov. Pri vysokom pracovnom zaťažení nie je možné vybavovať sťažnostnú agendu priebežne a v krátkej lehote, keďže ide o ďalšiu rozhodovaciu činnosť nad rámec rozhodovania vo veci samej.

III.2. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ v replike k vyjadreniu mestského súdu v podstatnom uviedol, že jeho obsah považuje z ústavnoprávneho hľadiska za nesprávny, a preto zotrúva na skutkovej, vecnej a právnej argumentácii obsiahnutej v ústavnej sťažnosti a svojom vyjadrení. Mestský súd neposkytol také argumenty, ktoré by ospravedlňovali jeho nesústredený a neefektívny postup a neprimeranú dĺžku napadnutého konania. Je zrejmé, že mestský súd pri vykonávaní úkonov týkajúcich sa dovolania nepostupoval rýchlo a promptne, keďže o jeho sťažnosti proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku rozhodol až po 6 mesiacoch a 2 týždňoch od jej podania. O dovolaní tak dosiaľ nebolo rozhodnuté ani po 1 roku a 4 týždňoch od jeho podania, pričom dovolanie spolu so spisom nebolo ani len predložené dovolaciemu súdu.

11. Vo vyjadrení mestského súdu (úmyselne) absentuje akákoľvek argumentácia týkajúca sa porušenia § 262 ods. 2 CSP a týkajúca sa lehoty na rozhodnutie o výške náhrady trov konania. Druhostupňový rozsudok nadobudol právoplatnosť 30. júla 2023, pričom dosiaľ nebolo vydané ani len uznesenie o výške náhrady trov konania. Absolútna nečinnosť mestského súdu pri vydávaní daného uznesenia predstavuje sedemnásobné porušenie 60-dňovej lehoty zakotvenej v § 262 ods. 2 CSP, čo predstavuje neprípustné porušenie zákona samotným súdom a vytvorenie prieťahu, ktorý už nemožno odstrániť.

12. Sťažovateľ zastáva názor, že vytváranie prietáhov v administratívnej agende súdov, pričom už raz bol vydaný príkaz konať v napadnutom konaní a celé konanie trvá 11 rokov, 2 mesiace a 3 týždne, musí nevyhnutne zakladať porušenie práva na spravodlivý proces a súdnu ochranu zo strany mestského súdu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote a práva na spravodlivý proces je založená na nekonaní, resp. neefektívnej činnosti mestského súdu v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 366/2020-49, teda v období od 2. novembra 2020.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

14. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) si ústavný súd zároveň osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, pretože v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

15. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

17. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci (v jej merite), ústavný súd poukazuje na svoje právne závery uvedené v náleze č. k. I. ÚS 366/2020-49. Keďže po vydaní predchádzajúceho nálezu bola vec právoplatne skončená, zostáva mestskému súdu povinnosť rozhodnúť o výške trov konania, čo vo všeobecnosti nemožno považovať za zložitú činnosť. V súvislosti s podaním dovolania je potrebné vykonať procesné úkony potrebné na predloženie

spisu najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní. Ide o úkony v zásade jednoduché a výlučne mechanické.

18. Pri hodnotení správania sťažovateľa v rozhodnom období ústavný súd konštatuje, že jeho správanie, resp. jeho procesná aktivita mala vo významnej miere vplyv na dĺžku aktuálne posudzovanej časti konania. Sťažovateľ procesným úkonom reagoval na každé rozhodnutie (meritórne aj procesné), ktoré bolo v rozhodnom období vydané a sťažovateľovi doručené. Ústavný súd v danej súvislosti konštatuje, že sťažovateľovi síce nemôže byť vyčítané uplatnenie procesných prostriedkov, ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok, avšak na druhej strane nemožno pričítať štátu zodpovednosť za prieťahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa s takýmito návrhmi (k tomu pozri rozsudok ESLP č. 52859/99 z 25. 5. 2004 Dostál proti Českej republike, § 220).

19. Zo súdneho spisu mestského súdu vyplýva, že po vydaní predošlého nálezu postupoval okresný súd bez zbytočných prieťahov a 2. mája 2022 vydal rozsudok vo veci samej, proti ktorému sťažovateľ podal odvolanie. Krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu rozsudkom z 15. júna 2023. Keďže sťažovateľ napáda len postup mestského súdu, ústavný súd obdobie odvolacieho konania, keď bol spis mimo dispozičnej sféry mestského súdu, nemôže brať do úvahy pri hodnotení postupu mestského súdu. Proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu, ktorý nadobudol právoplatnosť 30. júla 2023, podal sťažovateľ 28. septembra 2023 dovolanie.

20. Mestskému súdu sťažovateľ vyčíta vo všeobecnosti prieťahy v konaní po skoršom náleze, prioritne z dôvodu, že nerozhodol o trovách konania. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že sám sťažovateľ sa proti meritórnemu rozhodnutiu mestského súdu (resp. potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu) bráni podaním dovolania. V ňom sa domáha aj opačného rozhodnutia v otázke nároku na náhradu trov konania. Nerozhodnutie mestského súdu len o výške trov konania tak v okolnostiach veci nezasahuje do jeho právnej istoty, a teda nespôsobuje zásah do jeho práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov.

21. Ústavný súd posúdil plynulosť konania mestského súdu aj vo vzťahu k procesnej fáze po právoplatnosti rozhodnutia v merite veci potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu, proti ktorému sťažovateľ podal 28. septembra 2023 dovolanie. Na výzvu mestského súdu na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie reagoval sťažovateľ podaním návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie, o ktorom rozhodol vyšší súdny úradník uznesením z 1. decembra 2023. Proti uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej bolo rozhodnuté uznesením zo 4. júla 2024. Sťažovateľ podal opätovne návrh na oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie a zároveň 5. augusta 2024 zaplatil súdny poplatok za dovolanie. Ústavný súd teda zaznamenal jedno obdobie súvislejšej nečinnosti mestského súdu, keďže mestský súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa až po 7 mesiacoch.

22. Ústavný súd stabilne zastáva názor, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva. V posudzovanej veci bolo základné konanie právoplatne skončené a využitie mimoriadneho opravného prostriedku právnu istotu sťažovateľa neoslabuje. Rovnako nezasahuje do práv sťažovateľa negatívne ani to, že mestský súd nerozhodol o výške trov konania, keď sám sťažovateľ dovolaním spochybňuje už základ tohto nároku.

23. Nadväzujúc na uvedené, ústavný súd nezistil, že by mestský súd kvalifikovane zasiahol do sťažovateľom označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto jeho ústavnej sťažnosti v daných častiach nevyhovelo.

IV.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

24. Na margo porušenia práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru zbytočnými prietiahmi mestského súdu ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na argumentačné prepojenie daného práva s právami podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru nemohlo v súčasnosti dôjsť ani k porušeniu predmetného práva. Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu totiž vyplýva, že k vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu môže dôjsť v prípade, ak namietané zbytočné prietahy, ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmet konania, teda to, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti – *denegatio iustitiae* (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – *a contrario*). Ústavný súd preto nevyhovelo ani daným častiam ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu